

Nr 71.

Ankom till riksdagens kansli den 28 mars 1928 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av mark och uppförande därå för postverkets räkning av tillbyggnad till telegrafhuset i Borås.

(4:e avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t (utgifter för kapitalökning, Bilaga 2, punkt 4) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlåtas i ämnet, för inköp av mark och uppförande därå för postverkets räkning av tillbyggnad till telegrafhuset i Borås för budgetåret 1928—1929 beräkna ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 24 februari 1928 avlåten, till statsutskottet hänvisad proposition, nr 126, föreslagit riksdagen att för inköp av en i statsrådsprotokollet omförmäld tomt jämte viss gatumark i Borås samt uppförande därå för postverkets räkning av tillbyggnad till telegrafhuset i nämnda stad för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 207,000 kronor att utgå av lånemedel.

Enligt av *generalpoststyrelsen* framlagt förslag skulle ifrågavarande tillbyggnad uppföras i allenast en våning och i sin helhet komma att innehålla en sammanlagd golvyta av cirka 500 kvadratmeter; byggnaden skulle inrymma ett större expeditjonsrum för inlämning av masspaket, en mindre lokal för mottagning av s. k. ströpaket, ett expeditjonsutrymme för sortering av paketpost samt ett utrymme för postkontorets motorfordon. Enligt uppgjorda kostnadsberäkningar skulle kostnaderna för den planerade tillbyggnaden belöpa sig till 156,000 kronor. Sammanlagda kostnaden för tillbyggnaden och för byggnadsmarken uppginge alltså till 213,000 kronor.

För ändamålet skulle av privat ägare förvärfvas ett intill telegrafhuset beläget tomtområde om 314 kvadratmeter, vilket jämte ett å tomten uppfört mindre boningshus av trä med uthusbyggnad erbjudits för 45,000 kronor. Dessutom måste från Borås stad inköpas en mellanliggande gatudel. Kostnaden för dennas förvärfvande, inberäknat gottgörelse för flyttning av vissa ledningar för vatten m. m., beräknas utgöra 12,000 kronor.

1927 års *besparingsnämnd* har avgivit utlåtande den 3 januari 1928 samt därvid funnit behov av lokalutvidgning för ifrågavarande postkontor föreligga och det föreliggande förslaget utgöra en ändamålsenlig lösning av lokalfrågan.

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 6 saml. 38 häft. (Nr 71—76.)

Beträffande vissa detaljer har nämndens granskning givit anledning till följande erinringar:

Då tillbyggnaden hade en väsentligt annan karaktär än telegrafhuset och endast utfördes i en våning, syntes det ej föreligga tillräcklig anledning att av hänsyn till sistnämnda byggnads utseende nedlägga onödigt stora kostnader på nybyggnadens yttre. Dennas läge ställde ej heller några krav på dyrbart utförande.

De besparingar, som kunde göras i avseende å byggnadens yttre, hänförde sig främst till utbyte av kalksten i fasader och taklistor mot betong, som putsades och avfärgades. Vidare borde till barriärplintar kunna i stället för kalksten användas kryssharnrad betong. Jordfyllningen å taket borde utgå, då plantelandet av träd härstädes vore överflödigt och kunde komma att medföra ökade underhållskostnader. Även en del andra mindre åtgärder i besparingssyfte beträffande byggnadens yttre torde kunna genomföras.

I byggnadens inre kunde golvet — i stället för med järnbalkar och armering — utföras med ett cirka 15 cm. tjockt betongunderlag, lagt direkt på den beredda marken och försett med stöd av erforderligt antal pålar.

Till sistnämnda liksom övriga pålar kunde, i likhet med vad som torde hava tillämpats vid telegrafhusets byggande, användas träpålar, som med sin överkant stode under vattenytan i den förbiflytande ån och som överbyggdes med betong. De i generalpoststyrelsens förslag upptagna pålarna syntes däremot avse betongpålar.

Därest ovan angivna förenklingar i utförandet iakttoges, ansåge besparingsnämnden, med stöd jämväl av kostnadsberäkning av en erfaren och betrodd byggmästare på platsen, att byggnadskostnaden borde kunna nedsättas till 130.000 kronor.

I anledning härav har *byggnadsstyrelsen* med utlåtande den 26 januari 1928 överlämnat ett av chefen för styrelsens byggnadsbyrå avgivet yttrande, däri anföres:

Vid tidigare granskning å byggnadsbyrån av den beräknade kostnaden, 156,000 kronor, för byggnadsföretaget hade framhållits, att denna summa och särskilt den däri ingående posten för värmeledningsanläggning vore väl knappt beräknad samt att, därest vid utbudande av entreprenad de beräknade kostnaderna skulle visa sig otillräckliga, förenklingar måste vidtagas, i första hand avseende naturstenens å fasaderna ersättande med på lämpligt sätt ytbehandlad betong. Att dessa förenklingar icke direkt föreslagits berodde på att från stadens sida uttalats önskemål om ett såvitt möjligt tilltalande utseende å byggnaden. Mot besparingsnämndens förslag till dylik förenkling, vilket torde medföra en kostnadsbesparing av 8,000 å 9,000 kronor, vore sålunda intet att erinra; dock syntes denna besparing på grund av de knappt beräknade värmeledningskostnaderna böra minskas till högst 6,000 kronor.

Jordfyllningen å taket måste bibehållas eller ock ersättas med annat lämpligt isoleringsmaterial för hindrande av värmeutströmningar genom den stora takytan. Denna jordfyllning hade sålunda förutsatts vid beräkningen av värmeledningsanläggningen, och kostnaden för densamma kunde icke avräknas.

Den av besparingsnämnden föreslagna åtgärden att ersätta det föreslagna bjälklaget under lokalerna med ett cirka 15 cm. tjockt betongunderlag vore icke tillfredsställande. En sådan åtgärd tarvade för att förhindra att lokalerna bliva osunda och sålunda som expeditiionslokaler oanvändbara. att golvkonstruktionen

gjordes med dubbla betonglag med noggrann isolering med äkta asfaltfilt i flera lag mot jordfukt och betryggande isolering mot köld underifrån. Detta spörsmål hade jämväl övervägts vid granskningen å byggnadsbyrån, men hade ritningarna godkänts såsom angivande en mera tillförlitlig och knappast dyrare konstruktion. I detta sammanhang torde böra erinras, att ganska stor tvekan hysts rörande lokalernas ändamålsenlighet. Erfarenheten hade nämligen visat, att dylika i en våning utbredda och med plant yttertak täckta lokaler vore ganska svåra att hålla fuktfria och sunda. Alla rimliga åtgärder borde sålunda vidtagas för att göra lokalerna hygieniska och dit hörde utan tvivel den föreslagna bjälklagskonstruktionen.

Jämväl frågan angående användning av träpålar hade prövats vid förberörda granskning å byggnadsbyrån. Några uppgifter hade icke stått till buds och ej heller kunnat i hast anskaffas rörande lägsta grundvattenytan å byggnadsplatsen. Som bekant måste träpålarnas avskärning ligga på visst djup under sagda vattenyta och grundmurarna dit nedföras. Begagnades betongpålar, vilka vore oberoende av grundvattenytans läge, kunde grundmurarna göras vida lägre, i synnerhet som källare saknades under byggnaden. Det hade emellertid varit meningen, att denna fråga skulle ytterligare prövas i samband med byggnadens uppförande och det billigaste förfaringssättet givetvis begagnas. Kostnadsskillnaden torde av ovan angivna skäl bliva ganska ringa.

För egen del har byggnadsstyrelsen instämt i chefens för byggnadsbyrån yttrande samt förklarat sig tveksam, huruvida även med den tillstyrkta förändringen i byggnadsförslaget en sänkning i det begärda anslagsbeloppet vore välbetänkt. I varje fall kunde styrelsen icke tillstyrka större dylik sänkning än med 6,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Att postkontoret i Borås på grund av den starka och enligt inhämtade uppgifter alltjämt fortgående stegringen i trafiken, särskilt paketrörelsen, är i trängande behov av större och i övrigt ändamålsenligare lokaler är uppenbart, varför åtgärder i dylikt syfte torde böra med det snaraste vidtagas. Av den i sådant hänseende förebragta utredningen torde framgå, att den ur såväl postal som ekonomisk synpunkt bästa lösningen av förevarande lokalfråga är att, på sätt föreslagits, uppföra en tillbyggnad till telegrafhuset å för ändamålet inköpt område. Jag anser mig alltså böra tillstyrka, att ifrågasvarande förslag bringas till genomförande. Mot kostnaden för omförmälda markförvärv, 57,000 kronor, synes intet vara att erinra. Vad beträffar kostnaden för den förordade tillbyggnaden, läser det med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört icke vara tillrädligt att beräkna den till lägre belopp än 150,000 kronor. Givetvis bör vid byggnadsföretagets utförande tillses, att detta sker på så billigt sätt som möjligt, men skäliga krav på byggnadens ändamålsenlighet och lämplighet få därvid icke åsidosättas. Sammanlagt skulle alltså för ifrågasvarande ändamål erfordras ett belopp av 207,000 kronor.»

Under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anfört hemställer utskottet,

att riksdagen må för inköp av en i statsrådsprotokollet angiven fastighet, benämnd nr 1 i kvarteret Iris, jämte viss gatu-

*Utskottets
yttrande.*

mark i Borås m. m. samt uppförande därå för postverkets räkning av tillbyggnad till telegrafhuset i nämnda stad för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 207,000 kronor.

Beträffande sättet för täckande av detta anslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande.

Stockholm den 28 mars 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, O. Bergqvist, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *J. G. Waller, C. I. Asplund, J. B. Johansson* i Fredrikslund, *C. Johansson* i Hälsingborg och *O. A. Ernfors*;
från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, C. R. Jansson* i Falun, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *E. Kristensson* i Göteborg, *B. F:son Holmgren* och *E. G. E. Eriksson* i Stockholm.
